

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. Aliud documentum de facto ad Theologiam spectans de maiestate
amoris Dei erga homines, vel Angelos deceditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

Quo Genes. 29. ubi de septennio seruitutis pro nuptiis Rachel socero suo: *videbuntur illi pauci dies pro amoris magnitudine*. Atqui amor Dei, & desiderium iustificandi impium (quous gratia, & sanctitatis, seu amicitiae gradu) proterit Deus summum ex parte sui iustificantis obsequium eius ad sanctitatem iustitiam, gratiamque sui renocandi, & quo maxime ab eo prestando volendoque obiective retrahebatur; nihil autem, vel fere nihil in amando innocente iusto esse potest, quod eius amor superet: ergo amor, & desiderium, ex quo iustificat, utique impium per se, ac de se maius, fortius ardentiusque est eo, quo, & ex quo iustum innocentem amat, & servat. Minor subsumpta certa est: quia ex parte penitentis peccatoris iustificandi praecedat mortale peccatum odii Dei potentissimum voluntati eius motuum, & quo, vel maxime, Deus à peccatoris amore per scripturam Patres, & Theologos auertitur: atque in eius odium impellitur adeo, ut quamvis egregius iustus, ingentibusque obsequiis meriti condigne alteri iusto gratiam apud doctos recentiores valeat; at, ut odium peccati deponat, remittatque illud peccatori Deus, quantumvis gratia ornatus, & ingentibus obsequiis in Deum excellens nequeat, in horum etiam, fere omnium sententia, ita promereri: quid plura? totum argumentum Pauli est ad Romanos 5. *commendat*, inquit, *autem charitatem suam Deus in nobis: quia, cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus, Christus pro nobis mortuus est*. Multo igitur magis nunc iustificati in sanguine ipsius salui erimus ab ira per ipsum: si enim cum inimici essemus reconciliati sumus Deo per mortem filii eius, multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsius, pende, in nobis: in quibus summum ad reconciliationem obsequium erat, Deum suae charitatis ostensionem fecisse: summam vim meritorum Christi fuisse monstratam in eo, quod Deum, eo non obstante motuum, ad peccatoris reconciliationem, & penitentiae iustitiam impetrandam deflexerit: unde eorundem virtute iustificatis donandam argumento à maiori ad minus cum ex parte amoris Dei, cum ex parte virtutis meritorum Christi, legitime intulit.

10. Inde vero & Ecclesia sic orat. *Deus qui omnipotentiam tuam parcendo maxime & miserando manifestas*: quia nimirum amor & misericordia te in te etiam tuosque affectus (quae maxime rationalis potestas est) iustitiae à Deo peccati ad vindictam iramque impulsae, quos cohibent, atque in beneficentiam convertunt, potentem ostendunt. Rationem vero, quam supra explicuimus de amore Dei erga peccatores, creaturas nempe suas: quibus parci, addit simul Sapient. 12. *ob hoc, quod omnium dominus es, omnibus te parcere facis*. Recte igitur S. Th. 2.2. quæst. 106. art. 2. absolute docuit penitentem iustum maiorem gratiarum actionem Deo debere, quam innocentem: etsi enim fuisse subtilitatibus quas tardiores, vel non assequimur, vel non probamus; id Caietanus defendat; improbet autem absolute Ruiz proximè sect. 12. sine: quia putat iustitiam innocentiae maius absolute donum esse, atque à maiore Dei amore, quam penitentiae iustitiam procedere (in quo aperte decipitur) quia doni secundum se magnitudinem solummodo considerat & recipientis commodum, quod maius certe ex maiori siue entitativè siue quoad durationem dono quod recipit, non autem amoris ex parte Dei (qui beneficii), ut Seneca, & Cicero aiunt anima est magnitudinem maiorem, necessariam de se, ut insensis inimicis peccatoribus beneficiat vii argumento hoc secundo ponderamus. Inde vero haudquaquam inferitur iustum penitentem amplius innocente debere gloriam, adhuc de donis Dei, cum hæc in innocente, vel sola duratione, & perseverantia, seu permanentia sint maiora, & damni culpe quam ab innocente Deus auertit, ac proinde, quod ex parte iusti penitentis est minus sanè gloriosum est: imò & turpissimum est, quod peccatum præcesserit, de quo etiam ut gratia receptæ coniuncto nulla illi accrescit gloria, sed ignominia. Recte igitur Augustinus tract. 10. in Ioann. sub fin. aiebat: *quale est idcirco se velle laudari, aut a viris suis tam detestabiliter agrotant, ut non possint aliter, quam medici morte sanari*. Non est hoc nostrorum gloria meritorum, sed medicina morborum: qui consonat S. Thom. 1.2. quæst. 20. art. 4. fin. solut.

ad 2. & confirmat exemplo Patris familias, qui pretiosius quid egrotanti seruo, quam sano filio, quem plus absolute diligit, donat: quæ consideratis ex parte obiecti motibus amoris certissima sunt; at vero considerata amoris ex parte Dei magnitudine, qua tantum præpediculum ex parte penitentis lethali peccato appositum proteritur: ob quam dubio procul maior Deo debetur gratitudo, quæ non tam ob doni recepti magnitudinem quam ob amoris quo donatur præcipue habetur; quod in gloriatione de receptis, & possessis secus habet.

CERTAMEN IV.

Aliud documentum de facto ad Theologiam spectans de maiori parte amoris Dei erga homines, vel Angelos deceditur.

1. **E**X reliquis Theologicis difficultatibus ad quaestio- nem de facto spectantibus prima est. An Deus plus Angelis homines adamavit? qua in difficultate, & Christus homo, est non pure, & eius sanctissima parens MARIA, à collectione tota hominum extrahendi sunt: cum de primo ob infinitam Deitatis sanctificationem, de MARIA, & propter maternitatis excellentiam, & propter gratiam collectione gratiae cunctis Angelis, & hominibus, longe maiorem; tota collectione Angelorum & hominum amabiliorem, & amatum Deo illam fuisse, & Patribus, & Theologis statum etiam est: ex quo præsertim rimandis, erudiendi Mariæ excellentiam æqua subtilitate, & eruditione gloriose, & ad antiquiorum etiam inuidiam, noster Soares tom. 2. in 3. part. insudavit, ea de re primis disputationem instituit, & laudis progressu postremus. Ergo de reliqua hominum collectione, comparatione totius Angelorum collectionis difficultas procedit. Sanctus Bonaventura, in 1. d. 32. articulo vii. quæstion. 4. Carthusian. ibi quæst. vii. col. 3. pro hominum collectione stat: videturque secuti tandem. Alexand. 1. p. quæstion. 32. m. 1. quem prius imitatur Molina. Verum hi de ea hominum collectione non, nisi propter ordinem ad Christum loquuntur: quo non de collectione pura hominum seculo Christo Domino eiusque gratia, & sanctitate (necum Diuipara etiam seculi) loqui se ostendunt: sed gratiam, & gloriam collectionis reliquorum hominum comparata cum gratia, & gloria collectionis totius Angelorum maiorem esse, ac subinde ob illum excessum collectionem hominum magis à Deo amabilem & amatum de facto docet Ruiz sect. 8. à numero 8. fundamenta faciens, ad numer. 14. concl. 4. rem concludens. Richard. in 3. d. 32. art. 4. quæstion. 1. ex aduerso stat pro Angelorum collectione ex qua paucos in gratia, & gloria ab excellentibus sanctis hominibus aliquot æquari putat: excedi vero pauciores; hominum autem fere omnes non solum à primoribus; sed à vulgo etiam, in gratia & gloria vinci, S. Thom. 1.2. quæstion. 10. art. 4. ad 2. & in 3. d. 32. quæstion. vii. sine æquam vnici, atque alterius collectionis gratiam censet, & gloriam: quare & æque utramque de facto à Deo amari. Probat æqualitatem illam ex 21. Apocalyp. verb. illis. *Mensura illa Angelis mensurantis actiue non autem passivè mensuratur*, ut ex textu constat: unde, etsi ædificij celestis hominum civitatis mensurata per Angelum textus magnitudinem dicat, ut dicit; nusquam tamen cum magnitudine civitatis Angelicæ, ibi non mensurata, comparatio necum dicit æqualem.

2. Hi omnes de amore de facto commentantur cum bonitate, & amabilitate obiecti discurrentes; cum tamen, ut absolute, & exactè quaestio decidatur, aliam de etiam amoris diuini magnitudinem pensari debeat, ut ex nuper dictis certam. 3. apparet: quare duplex & hominum, & Angelorum amor distingui debet. Aliud quidem

quidem iuxta obiecti bonitatem, cui connaturaliter loquendo Dei amor commensurari debet: ac proinde hunc amorem ob maiorem excellentiam gratiæ, & gloriæ, vel hominis vel Angelis de facto esse maiorem Theologicè asserendum est: quare eius magnitudo, & maiestas erga alterutram collectionem ex maiortate alterutius, & excessu in gratia, & gloria recte à præfatis Theologis definitur: quia, etsi Deus absolute liber sit in cuiusvis creati obiecti prosecutione, & amore; eo tamen posito iuxta exigentiam obiectum amari censendum in bona Theologia est, ubi oppositum ex scriptura, & revelatione (ex qua solum oppositum nobis innotescere potest) non confiteretur. Amorem hunc appetitionis vocamus: quia eo æstimabilitas, valorque rei amate siue amoris obiectum premium attenditur. Ultra hunc alius est amor etiam in Deo, quem paræ affectuum possumus merito nominare: quia non obiecti amari meriti, & amabilitas, siue obiectum premium & valor ab amante attenditur, sed ex mera voluntatis, & affectus indulgentia concipitur, ut contingeret in amore, quo Deus homini vel Angelo à se in puris naturalibus cōdito gratiam, & supernaturalia dona vellet & conferret, clariorque euenit in eisdem antea peccatori efficaciter voluit & iussit. Porro huius amoris magnitudinem comparatione cum aliis ex donorum magnitudine (à quibus nullam, sed è sola Dei libertate, bonitate, & misericordia pender) taxare, non solum minus Theologicum, sed & minus rationale esset: vii ex dictis cert., claret, quare ideo præmissi, ut lucem hic dicendis afferrent.

3. Deo in præfati diffinitione primo, Angelorum collectionem amore appetitionis plus de facto à Deo diligere collectione tota hominum præter Christum eiusque matrem, consensu citato Richardo, discursu tamen firmiore, & quo multa contra hanc sententiam satis Theologicè totis citatis numeris opposita à Ruiz nostro semel retunduntur. Sic autem discursus habet. Tota communitas hominum decedentium in gratia, præsentiumque ad gloriam duplo saltem minor est communitate Angelorum in gratia permanentium, & à brevi illo statu Angelicæ viæ Deo perfructum: atqui in duplo maiore numero Angelorum ex omni Hierarchico ordine ad supremum usque, quam hominum (saluandorum, ut plurimum per finalem penitentiam nec inferiorem multo quam satis sit ad propellendam mortalitatem atque ad gradum valde remissum gratiæ, cui nequit gloria interior respondere) maior longe gratiæ, & gloriæ cumulus esse debet, quam sit in communitate hominum duplo minori: ergo amore appetitionis communitas Angelis ea magis longe, quam humana à Deo de facto diligitur: consequentia patet ex dictis numero secundo, ubi ostendimus magnitudinem æstimabilitatis valoris, & pretij obiecti eius, quod diligitur à Deo, amoris eius magnitudinem de facto commensurari. Maior est ex scriptura, & Patribus indubitabilis: siquidem Lucifer rebellis Draconis nomine tertiam stellarum seu Angelorum partem traxisse, atque ad tartarum è celo secum deturbasse dicitur. Atqui numerus hominum, pro quousque, & omni coniunctum tempore in gratia decedentium, & consequentium gloriam, amplior lapsorum Angelorum numero non est (siquidem ex scriptura Patribus, & Theologia tota homines ad reparandas sedes lapsis Angelis vacuas prædestinantur: quare, nec pauciores illis prædestinati sunt, nec plures) atque tertia Angelorum pars lapsos coercet omnes, scilicet duplo bonis Angelis in gratia constantibus minor: ergo horum numerus duplo est numero prædestinatorum hominum maior, ac subinde horum numerus duplo minor.

4. Minor primi Syllogismi, præter ipsi inferentem probationem, ostenditur: etenim Hierarchicis Angelorum ordinibus Dei gratiam, & supernaturalia dona, etsi non ad exigentiam naturalem (alioqui naturalia essent) naturæ perfectionis Angelorum ordinis cuiusque data à Deo sint: ast ad naturæ proportionis perfectionem, & congruitatem data illis à Deo fuisse, & Theologica ratio, & Patrum, præcipue Dionysij, sententia suadet: qui ex summa præ Angelis reliquis

Corisiphil. de Orde de Deo Vno, Tomus II.

donorum Dei excellentia Lucifero collata ipsam in essentiali, ac entitativa natura perfectione reliquis, etiam supremi sui ordinis, perfectione præcellere docent id quod à simili de donorum Dei inter homines facta ab ipso distributione non legenter probatur: ea siquidem unicuique secundum propriam virtutem: id est nativam perfectionem, facultatem, seu capacitatem naturalem facta in parabola talentorum dicitur Matth. 25. unde & idem in Angelis contigisse dicendum est. Hinc autem inferatur longe maiorem gratiæ, & donorum cumulum Angelis superioris ordinis, quam inferioris fuisse à Deo impertitum, summumque Angelis ordinis supremi: siquidem perfectioris & perfectioris usque ad eorum summam naturæ Angelis superioris, & summus tandem ordo compositus est. Inde fit: cumulus gratiæ, & donorum toti supremæ Hierarchiæ Angelorum collatorum multo fuisse maiorem, quam collatorum toti infimo; imò, & ei vicino ordini, quod si tota collectio gratiæ &c. collata Octavo, Septimo, & Sexto ordinibus, vel tota, vel fere tota accedat longissime erit maior collectio hæc gratiæ collectione gratiæ reliquis inferiorum ex quinto ordinum Angelis donata: idque ita erit, tamen quemque ex novem ordinibus æquo Angelorum numero constare dicamus: ac dum, si cum Sancto Thoma quo superior, & superior Angelorum Hierarchia est ampliori valde eorum numero constare admittatur: quare tota fere collectio gratiæ &c. Supremo, & proximis tribus, ut minimum, ordinibus, primo donata servata est; nec lapsus Angelorum perit: scilicet & sua intentione, & Angelorum in ea persistendum à Deo gratiæ &c. quare, & ex inferiorum Hierarchiarum collectione maior.

5. Hoc autem supposito (& statim, quoad id, quod exploratum hæcenus Patribus, & Theologis non est, satis superque probando) sublimo antecelens aliud. Atqui collectio gratiæ, & donorum omnium hominum prædestinatorum non excedit cumulum gratiæ &c. Angelorum lapsorum ex inferioribus Hierarchiis & intentione, & numero eorum longissime minoris, quam collectio gratiæ Angelorum in ea persistentium, numero etiam & intentione maioris longè: ergo cumulus gratiæ, & gloriæ Angelorum longissime maior est collectione gratiæ, & gloriæ prædestinatorum omnium; subsumptum antecedens ex doctrina scripturæ, Patrum, & Theologorum notata numer. 3. sine est perspicuum: si enim hominum prædestinatio tota ad reparandas lapsorum Angelorum sedes fuit, ac proinde horum numerum suffectorum in eorum sedes prædestinatorum numerus nequit excedere: neque cuiusque ex his gratia gratiæ lapsi, cuius loco succedat, excedere poterit: ac proinde nec omnium prædestinatorum gratia, & gloria coniunctim collectioni gratiæ, & gloriæ à lapsis habenda ni laberetur. Patet: quia, cum sedium gloriæ amplitudo pro amplitudine gratiæ, & gloriæ maiore, vel minore Beatorum amplior sit, vel strictior, eum, qui ex prædestinatis successurus est Satanæ, huic preparata sedes non capiet: quare neque in huius sedem succedet, sed propriam sibi à Deo paratam occupabit, si ampliori gratia debeat. Ratione hac omnia, quæ doctè pro maiore gratia hominum, quam Angelorum doctis, & subtilibus decem discursibus præstitit Ruiz ex gratia hominibus, tam opere operato per Sacramenta, quam ex opere operantis per actus eximie charitatis, & fortitudinis atrocissimi Martyrij &c. parva manent dissecta: siquidem eis omnibus nemo ad maiorem gratiam crescere potest, quam lapsi essent Angeli in cuius locum succedet: id quod diuinam erga eos in prima sui creatione munificentiam probat; discursum vero hunc confirmat potius quam infirmat, quod si eam non solum esse illam in qua conditus à Deo est: sed etiam, quam obedientia obsequio, ac reverentia Deo debitæ acquirerent in via: id ipsum de Angelis in gratia &c. persistentibus de facto (& forte maius) gratiæ conditionis suæ additum considera, & statim intuscat instantia, & conticeles.

6. Illud solum, quod à Deo exploratum in Patrum, & Theologorum doctrina non apparet, suppositumque numer. 4. probandum restat, ut totus hic noster

discursus

discussus concludat, nempe ex superioribus quatuor Hierarchiis Angelorum lapsos fuisse per paucos, fereque omnes lapsos ex infima, & vicinarum esse. Verum ex hac ipsa doctrina eorundem adiuncto quod notabamus n. 3. probatur facilius, etenim prædestinati omnes in id sunt, vt in lapsum Angelorum sedes succedant, æqua nimirum gratia, & gloria, ei quam habebant, & haberent si laberentur: ergo Angeli, quibus prædestinati succedunt eius Hierarchie censeantur, vt plurimum, Theologicè sunt, cuius esse arguit gratia prædestinatorum lapsis Angelis vt plurimum succedentium. Probatum consequentia ex dictis num. 4. init. siquidem ex maiori gratia, & donis à Deo Angelis in prima sui conditione collatis natua eorum perfectio, vel maior, vel minor iuxta quam Hierarchicus ordo in inferiores & superiores dispositus proportionaliter est, dignoscitur: quare si prædestinati, vt plurimum sunt remissa gratia, & gloria, recte ex doctrina Patrum, & Theologorum lapsos Angelos è infima & vicinis Hierarchiis fuisse probabuntur, ac per paucos ex suprema, & ipsi vicinioribus Hierarchiis: eius autem conditionis vt plurimum esse homines prædestinatos constat ex dictis num. 3. sub init. etenim experimur prædestinatorum numerum è perditis antea, & peccatoribus maiori longe ex parte per finalem penitentiam, quæ necessariam gratiam ad delenda læthalia pertingat, parumve necessariæ excedat constari: paucos quæ integræ sanctitatis, & virtutis studiosos ardentem saltem in Christiana etiam republica, videmus: succedat naturalis politia apud rationales omnes ratio, qua videmus æque fere magnos, & potentes, rebelles in Regem principes, præ sui solum estimatione, obsequi, eiusque obedientia subdi ægerimè velle: cum digniori, & potentiori subditi gloriosum sit; insigniori autem subdi, vt Lucifer de aliis Angelis ambiebat, infame, & ingloriosum: nec nisi minoribus longe dignitate scientia, ac reliquis dotibus suadendum. Addam tamen discursu hoc cuius plane vnum saltem hominem collectionis præfata, qui gratia, sanctitate, & gloria ac subinde in dilectione appetitiua cunctis Angelis, non quidem coniunctum, & copulatum, sed distributum, & singulatum sumptis præcedet. Siquidem id sedem gratiamque, & gloriam Luciferi, qui omnibus Angelis etiam Hierarchie suprema donis congenitis antebat, anteaerque in gloria, ni superbiisset, prædestinatus eodem argumento conuincitur: æquis autem fortunatissimus hic sit, proliis ignoratur. Alij dicent Ioannem Baptistam: alij Euangelistam: alij Eliam, aut vnum ex Prophetis, aut Apostolis: aut Beatum Iosephum.

7. Dico secundo amore Dei non appetitiuo de quo hætenus, sed pure affectiuo plus Deum amasse hominum, quam Angelorum collectionem in hac conclusione, quem sequar, Scholasticum Doctorem non video; sed nec video, cui contradicam, omnes enim vt vidimus de amore Dei appetitiuo præsentem questionem versantur. Probatum primo discursibus factis certam. 3. pro maiore Dei amore erga iustum penitentem, quam æque, imò & magis iustum innocentem: & in primis argumentum illud ex parabola centum ouium, ex quibus quæsitum solum vna perdita fuit, quæ à grege decesserat, nonaginta nouem in deserto relictis, de quaesito, reparatoque præ Angelis homine ad literam, & Christi Domini mentem intelligunt Patrum plerique. Ne vero hominum comparationem cum non reparatis Angelis lapsis factam, non cum bonis, & Beatis cum aliquod ex antiquis credas, conclusionem aduerte, & occasionem apud Lucam cap. 15. Hæc enim fuit mormuratio Scribarum, & Phariseorum Domino detrahentium quod publicanos, & peccatores benignius admitteret familiaribusque eorum mensis & conuiuiis oblati vtens ageret, quam cum ipsis, qui se, & reputabant, & iactabant iustiores: eorum vero, quam alias sæpe reiecerat sanctitatem, & innocentiam permittens, argumento ex eis parabolis perito eorum detractioni obuius satisfecit: cui vtique non satisfacere, si comparatio cum perditis aliis, ac non recuperatis ouibus pluribus esset, nec solum cum seruatis, & retentis; alioqui inepta argumenta, ac non è consuetis apud omnes affectibus, sed de insolitis, & raro contingentibus

ne dicam absolute impossibili, gaudio maiori ouis vni iugentione cum nonaginta nouem perditione, & iactura: conclusio autem fuit. Dico vobis gaudium erit coram Angelis Dei super uno peccatore penitentem agere, quam super nonaginta iustis, qui non indigent penitentia: lapsus Angelus iustus fuit, & penitentia non egreuitur, vt cum illa comparatio gaudij maioris Dei de recuperato homine esse possit, de quorum iustitia nequit gaudere; quare quicunque parabolæ argumentum, & mentem Christi ad gaudium maius de recuperato homine perditio, quam illud sit quo de Angelis habet intelligi volunt, de gaudio respectu lapsorum interpretari huius textum legitime nequeunt; sed respectu Beatorum: vt argumento hoc primo pro secunda hac nostra conclusione contendimus.

8. Probatum secundo argumento pro maiore Dei erga penitentem, quam inuocentem iustum iustitiam iustis fuisse à nobis certam. 3. numer. 9. vt hic iterum illud efformare opus non fit: solum expendendum ad maius eius pro præsentem conclusionem robur est, quod certam. hoc 4. numer. 3. obseruauit. Nempe maiori ex parte, ac fere omni, prædestinatorum numerum è finali iustitia & penitentia hominum antea perditorum, & plerumque peccatorum immanium, in quibus tot, utique fuere voluntatem Dei ab eorum amore retardantia præpedita, imò ad ipsorum odium concipiendum iustitiam non nisi vehementi Dei ad eos iustificandos saluandisque amore superanda, esse. Probatum tertio, & confirmatur ratio præcedens; ex doni præcipui religiosorum in prædestinatos homines originis & causæ promioris, nempe Incarnationis magnitudine, quo nobis nostræque nature filium fuisse dedit: cuius doni magnitudo affectum erga homines præ Angelis amoris. Dei magnitudinem mirifice extollit: præsertim cum erga iustum sibi infensus conceptus à Deo tanti boni conferendi amor sit. Hoc argumentum emphasi breuique, sed maiestatis plena ponderatione dedit Paulus verbis illis. *Nossum Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit, est enim apprehensionis nomine reparationem hominum præ Angelis intelligant, litteræ; quæ tota de apprehensione nature humanæ præ Angelica est minus attendatur: nec de Angelica in prauis Angelis, respectu quorum tantum reparatoria, seu redemptoria apprehensio esse potuit, tamen ex fine reparandi homines, & tam factam, & opportune, ac contentienter factam carniq, & sanguinis redimendorum participare fraternæque eorum fieri redemptorem expellit multis ibidem Paulus ostendit, summamque hominum è Christi profecta nobilitatem eternitate dignitatem commendat: unde non vana elocutione solum sed rigida Theologia plenum illud Leonis magni serm. 1. de Natiuit. Domini. *Agnosce à primo dignitatem tuam & diuina consors factus nature: ista. Hic autem nulloquam dignitatem hanc nature humanæ et eius à Deo per vniuersum hypostaticam verbi adiunctam, vt obiectum rationem amplius amandi appetitiue hominem, quam Angelum assumimus; id enim esset Christum cuiusque dignitatem in tota hominum collectione includere, quem tamen ad amorem appreciationis initio exclusimus; sed, vt affectui amoris Dei (de quo secunda hæc conclusio) effectum, & indicium. Quam demum probatur conclusio ex dictis cert. 2. n. 8. etenim etiam quæ ex affectiua alicuius electione vt media ad iustitiam ab ipso finem amantur, minus certe eo amore affectiua amantur ab ita amante, quam finis; atqui Angeli omnes boni ex affectiua Dei electione amantur, vt media ad salutem hominum: ergo eo amore minus, quam prædestinati homines, amantur. Maior probata est citato loco. Minor expressa est à Paulo ad Hebræos 1. & ne: *Omnes sunt administratores Spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutem: vnde de Ambrosio. 2. in Luc. cap. 12. Non solum Episcopi ad tuendum gregem Dominus ordinant, sed etiam Angelos destinant. Demum ex cura, & studio, atque adeo extraordinaria providentia, qua de hominibus remedio, diuque ad salutem ipsi prouidit, vehemens eius amor erga homines, prædestinatos præsertim, nobis immo, cum tamen erga Angelos bonos nobis necdum an finalem erga illos habueris esset, si ipsi laberentur, immo: imò verò oppositum lapsorum adeo neglectorum exemplo probabilis discursus.***

9. Addi inde & ex dictis à nobis contr. de Incarnat. posset. Non solum amorem Dei erga totam hominum collectionem, verum etiam erga prædestinatum quævis, quam erga totam Angelorum bonorum collectionem, esse affectivæ loquendo maiorem: constat enim ex Chrysostomo ibi recitato adeo ardentem quemvis nec solum totam prædestinatorum collectionem decreto Incarnationis fuisse à Deo adamatam, ut non solum pro eius morte ex læthali peccato destruenda resurgendoque ad spirituales gratias vitam homine & pro eius salute per veniale imminuta ad integritatem recuperanda ex vi præsentis decreti & amoris erga hominem verbi Incarnationem peragendam esse, & Christum Dominum venturum. Quod postremis hinc probationibus opponi posse videtur cert. 3. ubi de amoris Dei affectui erga Christum, ac Deiparæ humanitatem magnitudine respectu amoris, quem erga homines reliquos habet, agamus, opportunius proponatur, ac discutatur.

CERTAMEN V.

De magnitudine amoris Dei de facto erga homines aliquot relate ad alios homines, vel reliquos.

1. Prima de amoris Dei erga hominem aliquem relate ad alios magnitudine difficultas de primo ac præcipuo homine ac Deo simul Christo occurrit. An scilicet quam homines reliqui prædestinati, ac tota Ecclesia hominum, imò & Angelorum plus ametur, & similique de eius matre MARIA quæ secundo instituitur. Tercio vero de aliquot sanctis in ordine ad Dei amorem eiusque magnitudinem comparatis, & quoad Christum Dominum, videtur, quæstioni apud Catholicos imò sanæ mentis homines, qui Christum Deum simul, & hominem esse credunt, de amore appetitionis, quique bonitati, & valori, siue, ut sic loquar obiectui rei amatæ pretio, respondeat, dubium esse non potest, cum, quia Deus, tota Dei amore in se ipsum necessario ametur, quin ei, non solum ad amoris sui physicum totum, verum neque ad intentionalem affectus maiorem, vel minoritatem (de qua solum erga obiecta Deo non identificata de amoris divini magnitudine potest inquiri) illa Deo ad sit libertas, sed sui amoris, & voluntatis impotentia potentissima, toto affectu in sua intrinseca omnia feratur, rursus, vel potius advolet, & confendat: quare tota difficultas est de magnitudine amoris, quo se Deus erga hominem (substantiæ dicto homine, atque humanitate in recto dicta, verbi illam sustentantis persona in obliquo solum dicta, & connorata) siue humanitatem vniione verbi ornatam, eiusque sanctitate, seu Deitate ac vniuenti substantiæ tota (ut Patres loquuntur) delibutam amat: quia re non scolasticis modo, verum & Patres sententiis diffidere aliquis poterit: quia nulla amoris divini diuisione præmissa, quique vnam amoris speciem attendens maioremque magnitudinem considerans, aliis, qui aliam solam attendebant aduersa videntur sensisse, & docuisse contraria, cum nemo alteri aduersetur, nec possit me iudice aduersari: idcirco, ut omnium appareat concordia, & quid rei, & veritatis in hac difficultate tenendum clarius appareat, magnitudinem intentionalem amoris divini, ipsi quoque amorem in appetitionem siue appetitionis, quem dicunt, & in pure affectivum, siue pure affectionis diuisionem primis talis dicitur, atque est, quia solum obiecti bonitatem, siue amabilitatem quo in ipsum amorem concitatur esseque æstimabilitas atque obiectus valor, & pretium quod voluntati offert, ut obiectum prosequatur ipsique à voluntate (ut sic viuidius rem explicem) affectum & amorem emittit: pure vero affectivus, seu affectionis pure amor, vitronis quidem, ac non emptus ab obiecto eius bonitate, & pretio & valore obiectivo est, sed ex indulgentia amantis eiusque libertate ad magis, vel minus amandis, & ad amandum, vel non amandum, oriundus: ut de magnitudine amoris Dei erga penitentem, & innocentem ipsum cert. 3. dicebamus, ac inde rursus cert. 4.

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus II,

2. Dico igitur primo: Amore appetitionis plus Christum, quia hominem, siue eius humanitatem, quæ Ecclesiam totam diligit Deus probatur. quia appetitionis tantus amor est in Deo, quanta est bonitas, sanctitas, æstimabilitas, valorque & pretium obiecti: atque sanctitas, valorque, & pretium obiectivum Christi, quia hominis, siue humanitatis per vniorem hypostaticam ad Deum, est infinitum, & substantiale, Deitasque ipsa, & filiatio diuina omnemque accidentalem sanctitatem hominum, & Angelorum immensum excedens: ergo amor appetitionis Christi, quia hominis, siue humanitatis vniore hypostaticæ in Deo infinite maior est amore, quo totam collectionem hominum, & Angelorum amat. Hac à priori demonstratio alias, vel continet, vel parit: nempe maioris boni, quod Christum humanitate Deus dedit, quod maioris amoris efficacissimum à priori etiam maioris amoris est, & summi erga humanitatem, cum non possit esse maius donum, quod creaturæ donetur. Hoc vltus videtur Paulus ad Hebr. 1. Tanto, inquit, melior Angelis effectus (qui modico: ut dixerat, quam Angeli minoratus est) quia homo quanto differens præ illis nomen, & rem, hæreditavit, à Deo accepit: cui enim dixit, aliquando Angelorum filius meus es tu: ego hodie genui te: & illa etiam ratio quam idem Paulus attingit ad Hebr. 2. decebat enim eum, propter quem omnia meritiu, quia hominem, & per quem omnia affectivæ, quia Deum, & per passionem consummare: siue qua nec consummata merita forent: ad Colos. 1. quoniam in ipso condita sunt vniuersa: & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant: & ipse caput corporis Ecclesie, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus primatum tenens, quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare: nempe diuinitatis corporaliter ut c. 2. ait addens: & estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus & potestatis: quod repetit ad Ephes. 1. siue concludens: & ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam: quibus locis tertium aliud etiam argumentum continetur ex præcontinentia necessaria effectuum omnium in causa, siue physicæ, siue moraliter, condignè tamen in illos influente, in Christo Domino qua homine siue eius humanitate quæ omnium gratiarum Ecclesie meritoria de condigno imò emulentalis, & redudans causa est plus longe sanctitatis, amabilitatis, pretique obiectivi ad sui amorem Deo eiusque voluntati offerre, legitime intulit. Simplex hoc medium, & argumentum ex ratione principij influxui sola Paulus eis locis attingit, non autem coniunctum, ex ratione etiam alia causæ finalis quam contineri putat Ruiz ob particulam illam recitatis textus ex 2. ad Hebr. propter quem omnia quasi propter solam motionem finalem, ac non etiam meritum apud nos, & scripturam frequenter significet.

3. Alia etiam inde Theologica ratio à posteriori subiungitur. Nempe ex necessitate Incarnationis ad peccati nostri reparationem de condigno à Theologis, & Patribus constanter asserta: ex qua recte inferitur ex cumulo gratiæ, ac subinde gloriæ omnium hominum, & Angelorum tantam dignitatem eius collectionis, vel vnius per quæ ex illa, si in eam totus ille cumulus conflueret non fore, ut condignum eius operibus pretium meritum satisfactiuumve, nedum superabundans, pro peccato nostro læthali offerretur: quare in Christo, cuius opera, non condignis, sed supereruentis etiam valoris, ad condignam à nostro peccato læthali reparationem, & satisfactionem extiterit, maior longe dignitas sanctitatis, amabilitatis valorque & pretium obiectivum amoris divini, quam in toto cumulo gratiæ & gloriæ Ecclesie ex omnibus Angelis, & hominibus constare à posteriori demonstratur: & quanquam eam necessitatem physicam Incarnationis, uti à Recentioribus Theologis vulgo assertur, non admittam, minimeque à Patribus assertam ostendi controu. de Incarnationis necessitate, quia hinc pro vno quidem læthali creaturæ, quantavis gratia orate, imò tot creaturarum rationalium collectioni (non solum quæ de facto est, sed quæ esse absolute potest) potentiam condignè merendi eius remissionem, aut satisfaciendi negant, quod abnuo; tamen, cum necessitatem Incarnationis moralem ad satisfaciendum præ tot, quot sunt, hominum læthalibus innumeris defendam: & hoc argumentum in ea nostra sententia locū habet, quoad Patrum